

Inleiding

Zowel in de Efezebrief als in de brief aan Kolosse (die in de zelfde tijd - ca. 62 na Chr. - geschreven is en wel de spiegelbrief genoemd wordt), schrijft Paulus over de openbaring van een geheimenis (ook wel 'verborgenheid' genoemd), waarin hij als brenger een sleutelrol vervult (Efeze 3:3-5 en Kolossenzen 1:25-26). Paulus vindt het erg belangrijk dat christenen hiervan op de hoogte zijn.

Als er sprake is van een geheim, willen veel mensen meestal weten wat het geheim inhoudt. Dit geheim(en)is) maakt het ons makkelijk: het is namelijk al geopenbaard. De vraag van deze studie is daarom: 'Wat was het geheim?'

Een studie over een geheim wat al geen geheim meer is, lijkt mosterd na de maaltijd. Maar dat is het zeker niet als we beseffen dat velen het - ook in deze tijd - nog niet kennen. Vele christenen nemen aan dat Paulus hier spreekt over iets wat al lang - vanaf Handelingen 2 of 10 - bekend is.

Het geheimenis waar Paulus in Efeze 3 over schrijft, is niet een waarheid die direct ons gevoel zal aanspreken. Bij de opsomming van geestelijke zegeningen uit Efeze 1 zal dat waarschijnlijk meer het geval zijn. Toch is het belangrijk dat we dit geheim kennen. Voor de inhoud van dit geheim en de openbaarmaking daarvan is immers geleden. Door Jezus Christus (Ef.2:15), maar ook door de apostel Paulus (Ef.3:13). De inhoud van dit geheimenis is feitelijk de basis voor onze positie in Christus, de plek die we als lichaam van Christus mogen hebben in Gods nabijheid. Uit dit geheimenis mogen we onze kracht putten en hebben we steeds alle reden tot dankbaarheid. Dit geheimenis stelt ons ook in staat om dingen te doen die zonder Christus onmogelijk zouden zijn.

Efeze 2:11-22

In hoofdstuk 1:9 van de Efezebrief gebruikt Paulus voor het eerst het woord 'mysterion' (geheimenis of verborgenheid) en in hoofdstuk 3 komt hij terug op dit woord en werkt hij de betekenis ervan verder uit. Maar ook in hoofdstuk 2 van de brief schrijft hij al over deze materie (2:11-22).

Efeze 2

11 Bedenk daarom dat u die voorheen heidenen was in het vlees en die onbesnedenen genoemd werd door hen die genoemd worden besnijdenis in het vlees, die met de hand gebeurt,

12 dat u in die tijd zonder Christus was, vervreemd van het burgerschap van Israël en vreemdelingen wat betreft de verbonden van de belofte. U had geen hoop en was zonder God in de wereld.

13 Maar nu, in Christus Jezus, bent u, die voorheen veraf was, door het bloed van Christus dichtbij gekomen.

14 Want Hij is onze vrede, Die beiden één gemaakt heeft. En door de tussenmuur, die scheiding maakte, af te breken,

15 heeft Hij de vijandschap in Zijn vlees tenietgedaan, namelijk de wet van de geboden, die uit bepalingen bestond, opdat Hij die twee in Zichzelf tot één nieuwe mens zou scheppen en zo vrede zou maken,

16 en opdat Hij die beiden in één lichaam met God zou verzoenen door het kruis, waaraan Hij de vijandschap gedood heeft.

17 En bij Zijn komst heeft Hij door het Evangelie vrede verkondigd aan u die veraf was, en aan hen die dichtbij waren.

18 Want door Hem hebben wij beiden door één Geest de toegang tot de Vader.

19 Zo bent u dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God,

20 gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus Zelf de hoeksteen is,

21 en op Wie het hele gebouw, goed samengevoegd, verrijst tot een heilige tempel in de Heere;

22 op Wie ook u mede gebouwd wordt tot een woning van God, in de Geest.

De oude situatie

Paulus begint daar (vers 11-12) aan de heidenen te vertellen wat hun oorspronkelijke situatie was.

- Ze werden onbesnedenen genoemd.
- Ze waren zonder Christus.
- Ze hadden geen deel aan alles waarop een Israëliet aanspraak mocht maken.
- Ze waren zonder hoop.
- Ze waren zonder God.

De nieuwe situatie

Daarna (vers 13 en verder) beschrijft Paulus wat er voor hen veranderd is, nu ze Christus hebben leren kennen.

Ogenschojnlijk lijkt het dat de verandering inhoudt dat ze nu deel hebben aan het eigene van Israël (het burgerschap en de verbonden - zie ook vs.20). Als we de verzen 13 t/m 18 echter goed lezen,

blijkt dat ze sámen - zowel Joden als heidenen - deel hebben gekregen aan iets nieuws; iets wat door het kruis van Christus tot stand gebracht is.

- Ze zijn door het bloed van Christus dichtbij gekomen.
- De tussenmuur, die scheiding maakte, is door het werk van Christus afgebroken.
- Ze zijn met hen die besneden zijn, samen in één lichaam gekomen en samen één nieuwe mens geworden.
- Voor beide groepen (hen die veraf waren en hen die dichtbij waren) geldt deze boodschap van vrede.
- Beiden hebben nu de toegang door één Geest tot de Vader.

Het resultaat van deze eenwording met Christus en met elkaar, lezen we in vers 19 t/m 22.

- De heidenen horen er nu bij en mogen zich eveneens rekenen tot de heiligen en huisgenoten van God.
- Ze zijn eveneens gebouwd op het fundament van de apostelen en de profeten, waarvan Jezus Christus de hoeksteen (= steen om de hoekpunten of de top van een gebouw mee te verstevigen) is.
- Op die hoeksteen - op Christus - verrijst een stevig gebouw, een heilige tempel, in wie ook de heidenen worden meegebouwd tot een geestelijke woning voor God.

Paulus richt zich tot ex-heidenen

Het lijkt alsof er door het kruis voor de positie Israël niets veranderd is, maar dat het nieuws puur en alleen inhoudt dat nu de heidenen mogen delen in datzelfde waar Israël al deel aan had.

Deze conclusie mogen we echter op basis van alleen deze informatie niet trekken.

- Paulus richt zich in déze brief tot de gelovigen uit de heidenen (3:1) en niet tot de Joodse gelovigen. Deze voormalige heidenen kregen nu het onderwijs over hun nieuwe positie in Christus. En de hoofdboodschap is: het is óók voor hen! Nu het herstel van het Koninkrijk van Israël (met daaraan gekoppeld de spoedige wederkomst van Christus als de vredevorst) voorlopig van de baan is (zie het verloop van Handelingen), is er nieuw onderwijs nodig over de nieuwe situatie. De Heere openbaart hierom op dit moment - als Paulus in Rome gevangen zit - het geheimenis wat hierover opheldering geeft. Meer hierover in hoofdstuk 3.
- We weten uit de andere brieven dat Paulus ook wel degelijk oog had voor het eigene van Israël (alles wat in de context staat van het Koninkrijk Israël en) en dat de aanspraak hierop nooit is overgegaan op de niet-Joodse gelovigen. Dit is echter niet wat hij in de Efezebrief uitwerkt.

Oog hebben voor de details

De omschrijvingen die Paulus gebruikt, lijken erop te wijzen dat deze boodschap helemaal niet nieuw is en dat hij al eerder in andere brieven wordt uitgewerkt.

- In de brief aan de Korinthiërs - geschreven ca. 57 na Chr. - haalt Paulus er bijvoorbeeld ook al het beeld van de tempel bij (1Kor.3 en 6). We moeten echter letten op de details om het unieke van deze nieuwe openbaring te zien. De tempel waarover Paulus aan de Korinthiërs schrijft, is er al ('U bent...'), maar de tempel waarover hij in Efeze 2 schrijft, wordt nog verder gebouwd. Hij schrijft hier dus over iets anders.
- Men benadrukt vaak ook de eenheid van de boodschap van beide brieven door te wijzen op dat wat Paulus schrijft over het lichaam van Christus (1Kor.12; Ef.1:23; Kol.1:24). In de Korinthebrief gebruikt hij echter het lichaam als een metafoor om aan te geven dat alle gelovigen met elkaar verbonden zijn en elkaar nodig hebben. De functies van het hoofd doen ook mee in deze vergelijking (1Kor.12:16-17). Gelovigen zijn samen áls 1 lichaam, wat Christus toebehoort. In de Efezebrief spreekt Paulus echter over het lichaam van Christus, waarvan Christus het hoofd is. De gelovigen vormen sámen met Christus één lichaam. Onze positie is: één met Hem (2:6).

Efeze 3:1-13

Als we alleen zouden beschikken over de woorden uit Efeze 2:11-22, zou het niet zo gemakkelijk zijn om de verschillen tussen de eerdere en de nieuwe tijd / openbaring goed te onderscheiden.

In Efeze 3:1-13 wordt het echter volstrekt helder dat het hier wel degelijk om een nieuwe situatie / openbaring gaat, zowel voor christenen uit de heidenen als voor christenen uit de Joden. Uit 3:1 wordt duidelijk dat Paulus de daaropvolgende verzen gebruikt als toelichting op wat hij daarvoor geschreven heeft. We mogen de passage uit hoofdstuk 2 dus niet los lezen van deze passage uit hoofdstuk 3.

Gevangen met een doel (vers 1-3)

*1 Om deze reden ben ik, Paulus, de gevangene van Christus Jezus, voor u, die heidenen bent,
2 als u tenminste gehoord hebt van de uitdeling van de genade van God die aan mij gegeven is ten behoeve van u,
3 dat Hij mij door openbaring dit geheimenis bekendgemaakt heeft (zoals ik eerder in het kort geschreven heb;*

Paulus schrijft deze brief vanuit de ‘gevangenis’ in Rome (Hand.28:30). Hij is daar gekomen vanwege de verwickelingen die we beschreven vinden in Handelingen 21 en verder. De haat van de Joden en Paulus’ beroep op de keizer vanwege de gebrekkige rechtsgang, lijken de voornaamste redenen dat Paulus hier in Rome gevangen zit. In deze verzen noemt hij echter een andere reden. Hij ziet een verband tussen zijn gevangenschap en dat wat hij in het slot van hoofdstuk 2 beschrijft, namelijk dat hij mag spreken over de gemeente, het ene lichaam, wat door het kruis ontstaan is en wat dient tot het realiseren van Gods doel en Zijn verheerlijking.

Paulus noemt zichzelf geen gevangene van de Romeinse overheid, maar van Christus Jezus. Uit alles blijkt dat hij leeft in het besef van een roeping, een taak die hij heeft gekregen van Christus zelf.

Paulus is een rentmeester van God, dus heeft hij zijn taak ook van Hem ontvangen (1Kor.9:17; Ef.3:2). Paulus is iemand aan wie het beheer (‘oikonomia’) van Gods geheimenissen is toevertrouwd (1Kor.4:1). Paulus geeft aan wat zijn taak, zijn rentmeesterschap inhoudt: het verkondigen van het geheimenis (Kol.1:25-26).

Paulus vraagt zich af of men van deze ‘uitdeling van de genade van God’ gehoord heeft, die aan Paulus gegeven is, ten behoeve van de gelovigen aan wie hij schrijft.

Deze genade houdt in dat God hem door een openbaring een geheimenis bekend heeft gemaakt. Paulus heeft hier al eerder in de brief iets over gezegd; in hoofdstuk 2, maar vooral in hoofdstuk 1:7-10. Hier wordt duidelijk dat de openbaring van dit geheimenis een onderdeel is van de geestelijke zegeningen die de gelovigen in Christus ontvangen hebben. Het verstaan van dit geheimenis heeft alles te maken met een geestelijk inzicht; met wijsheid en verstand wat we eveneens in Christus ontvangen hebben.

Twee kenmerken van het geheimenis (vers 4-6)

*4 waaraan u, als u dit leest, mijn inzicht kunt bemerken in het geheimenis van Christus),
5 dat in andere tijden niet bekendgemaakt is aan de mensenkinderen, zoals het nu geopenbaard is aan Zijn heilige apostelen en profeten door de Geest,
6 namelijk dat de heidenen mede-erfgenamen zijn en tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus, door het Evangelie,*

In de Bijbel lezen we over verschillende geheimenissen en openbaringen daarvan (bijv. Rom.11:25; 1Kor.2:7; 2Thess.2:7 en Ef.5:32).

Er zijn in de Bijbel twee soorten geheimenissen te onderscheiden: 1) geheimenissen die wel bekend zijn, maar niet voor iedereen toegankelijk (Luk.8:9-10) en 2) geheimenissen die niet eerder bekend gemaakt zijn en na een bepaald moment wel. Het geheimenis waar Paulus in de Efezebrief over spreekt, is er duidelijk een van het tweede soort.

Dit geheimenis is volgens Paulus nooit eerder bekend gemaakt. Het is eeuwenlang verborgen geweest (Kol.1:25-26) en mag nú (d.w.z. nu Paulus het schrijft) bekend gemaakt worden.

We kunnen ons voorstellen dat er door de openbaring van dit geheimenis een ongebruikelijke situatie ontstond. Mensen moesten Paulus maar geloven op zijn woord. Ze konden dit alles niet nazoeken in de geschriften en verkondigingen die tot dan toe bekend waren (als ze daar al over konden beschikken). Ook voor Paulus was het geen normale gang van zaken. Het verhaal van Handelingen en zijn brieven schetsen hem als iemand die schrift met schrift vergeleek en die zijn argumentaties steeds weer onderbouwde met verwijzingen naar de schriften.

Niet voor niets vraagt Paulus daarom in Ef.6:19-20 om voorbede, zodat hij vrijmoedig zal blijven doorgaan in het openbaren van deze boodschap, waarvoor hij ‘een gezant in ketenen’ is.

Het geheimenis houdt in dat de heidenen ‘mede-erfgenamen zijn en tot het zelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus’. De heidenen die tot geloof gekomen zijn, behoren nu ook tot dit lichaam, net als de Joodse christenen, waarover Paulus hier verder niet

spreekt. Het geheimenis betekent in de aard der zaak dat alle gelovigen lid zijn van het lichaam van Christus, waarin ieder een gelijke plaats heeft. De situatie was tot dusver anders.

Het geheimenis betekent niet dat de heidenen deel kregen aan de zegen van Abraham (Gal.3:8-9). Dat was namelijk nooit een geheimenis geweest (Gen.12:3; 22:18; Hand.3:25). Bovendien stond dit toegaan van de heidenen ook nog eens in relatie tot het herstel van het Koninkrijk en het vrederijk van de Messias (Rom.15:8-12).

In het boek Handelingen vinden we het ingaan van het heil voor de heidenen beschreven, die als het ware 'meeliftten' op Israëls verwacht herstel (Hand.2:17 e.v.; 3:19). Het herstel bleef echter uit. Israël verloor de geestelijke voorrangspostie, die het tot dan toe nog had. De zegen van uit Abraham liep immers via de Joden.

Het geheimenis waar Paulus in de Efezebrief over spreekt, vertelt ons over het heil voor de volken, ondanks Israël, uit genade alleen (3:2).

Genade was het enige wat er voor God nog overbleef om uit te delen, nadat Israëls val werkelijkheid was geworden (Rom.11:11-12) en de Messiaanse zegen voor hen (tijdelijk) werd 'stopgezet' en nadat ook de heidenvolken niet tot hun bestemming gekomen waren (Rom.1; 3:9).

Wat een genade is dit! Wat een geweldige positie hebben we als zondaren in Christus gekregen (Ef.1:3; 2:6; 3:20; Kol.3:1-3). We hebben totaal niets verdiend en hebben ook niets bijgedragen aan dit alles. Wat een genade!

Christus is nu verborgen, totdat Hij zal verschijnen. En ook onze geestelijke realiteit met Hem is verborgen, totdat wij zullen geopenbaard worden met Hem (Kol.3:4). Nú ligt het accent van de openbaring op de realiteit van het lichaam van Christus.

Straks verschuift het accent (weer) naar de realisatie van Gods doel op aarde; de realiteit van het Koninkrijk, met een zichtbaar volk, een zichtbare Koning en met zichtbare tekenen. Dan zal het rijk van Christus aanbreken, waarin er vrede en voorspoed zal zijn (Ps.72; Jes.65:17-25).

Een speciale taak in een bepaalde tijd (vers 7-9)

7 waarvan ik een dienaar geworden ben, krachtens de gave van de genade van God, die mij gegeven is, naar de werking van Zijn kracht.

8 Mij, de allerminste van alle heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen,

9 en allen te verlichten, opdat zij mogen begrijpen wat de gemeenschap aan het geheimenis inhoudt, dat door de eeuwen heen verborgen is geweest in God, Die alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus,

De eenheid van het Lichaam van Christus bleef lang een geheimenis omdat het niet geopenbaard kon worden voordat de periode daarvoor was afgesloten. Het lag in Gods plan besloten dat Israël zou 'vallen', maar toch moest het volk zelf zo ver komen dat het werkelijkheid zou worden.

Het doel van het geheimenis (vers 10-12)

10 opdat nu door de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelvuldige wijsheid van God bekendgemaakt zou worden,

11 volgens het eeuwige voornemen dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus, onze Heere.

12 In Hem hebben wij de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof in Hem.

In deze verzen vinden we een bijzondere uitwerking van het geheimenis, met betrekking tot de taak van een christen. Die heeft een taak in 'de hemelse gewesten', terwijl Hij nog op aarde leeft (Ef.3:10). Het is niet zo gemakkelijk om jezelf voor te stellen dát en hÓe je vanaf de aarde op een plaats buiten de aarde een taak kunt uitvoeren.

Christus is aanwezig in de hemelse gewesten. Hij is daar aan de rechterhand van de Vader (Kol.3:1) en laat daar(door) Zijn overwinning zien op de satan en zijn onderdanen (Joh.16:11; Kol.2:14-15).

Wij zijn in Christus (Ef.1:3, 10). Hij is ons Hoofd en wij zijn Zijn lichaam (Kol.1:18). Wij zijn in Christus gezet in 'de hemelse gewesten' (Ef.2:6). Dat is de thuisbasis van onze geestelijke positie. Wij behoren tot de groep schepselen die de plaats mag innemen, die de duivel en zijn engelen nooit

hebben kunnen bemachtigen. Dat alleen al is reden genoeg voor de satan om ons aan te vallen en ons 'onder de maat' te laten leven.

Het getuigenis van de gemeente in de hemelse gewesten (3:10) heeft als thema de veelkleurige wijsheid van God: 3:6 en 9; 2:18-19. Dit getuigenis is niets anders dan dat wat we inmiddels over de inhoud van het geheimenis ontdekt hebben.

Paulus voegt hier nog aan toe dat dit alles is naar het eeuwige voornemen, wat God gemaakt heeft in Christus. Hij grijpt hiermee terug op dat wat hij al in 1:3-4 schrijft over de roeping van de gemeente. Die is van voor de 'grondlegging' (lett. 'nederwerping') der wereld, dus van voor de zes scheppingsdagen (Gen.1:3 e.v.). Hier zien we een tipje van de sluier opgelicht met betrekking tot Gods plan en - wat we zouden kunnen noemen - deelplannen daarin. God wist hoe het met Israël zou gaan. God wist dat Hij het plan met de gemeente in werking zou laten gaan. God weet ook hoe het in de toekomst met Israël verder zal gaan. Hij heeft in alle tijden (aionen en bedelingen) schepselen nodig die in hun 'tijdvak' de taak verrichten die dan actueel is. Voor de gemeente is dat op dit moment het verrichten van een taak in de hemelse gewesten.

Het getuigenis van de veelkleurige wijsheid van God - met betrekking tot de inhoud van het geheimenis - is uniek (Ef.3:5). Bedenk wat de betekenis van eenheid is tegenover de verdeeldheid die de boze altijd maar weer wil zaaien.

Als wij leven naar onze geestelijke positie - naar wie we (persoonlijk en als gemeente) in Christus zijn - dan laten wij door ons leven ook de overwinning op satan zien. We laten zien dat Christus de macht heeft om mensen uit satans macht te bevrijden (Kol.1:13). Niets zal ons meer van Christus kunnen scheiden (Rom.8:37-39). We laten zien dat het door Christus ook mogelijk is geworden dat er eenheid is tussen groepen die er voorheen niet was.

We verkondigen daarmee in de hemelse gewesten het getuigenis van Christus' overwinning (Kol.1:13; 2:14-15). Daardoor wordt allereerst Christus geëerd (Ef.1:12).

We hebben de opdracht en de mogelijkheid (!) ontvangen om de dingen te zoeken die boven zijn ('hoog leven'); om onszelf steeds weer te richten naar de plaats waar ons Leven is (Kol.3:1-3).

Als we 'hoog' leven, volbrengen we onze taak in de hemelse gewesten.

Als we 'laag' leven, gebeurt het omgekeerde. Voor je het weet ben je verwickeld in een 'grondoorlog' (Ef.6:12) en gun je de satan de triomf in de hemelse gewesten en op aarde (Ef.4:27).

We hebben volgens vers 12 'de vrijmoedigheid en de toegang met vertrouwen, door het geloof in Hem.' We mogen vol vertrouwen en geloof in deze taak gaan staan!

Een appèl

13 Daarom vraag ik u dat u de moed niet verliest vanwege mijn verdrukkingen omwille van u, want dat is uw heerlijkheid.

God gebruikte de gevangenschap van Paulus voor een bijzonder doel: de openbaring van het geheimenis. Hoewel Paulus een prachtige boodschap heeft te vertellen, verkeert hij tegelijk in een lastige positie. Paulus, gemeentestichter en leraar voor de volken bij uitstek, zit juist op dit moment gevangen. Het nieuwe onderwijs moet per brief verspreid worden. Paulus heeft werk te doen! Het is een tijd dat ook de dwaalleraars niet stil zitten. Met name het judaïsme grijpt om zich heen (lees Kol.2:4-23).

Wie Paulus wil volgen, heeft wat uit te leggen. En hoe bemoedigend is het om te geloven in de boodschap van iemand die gevangen zit in Rome en waarover allerlei berichten de ronde doen?

Paulus vraagt daarom de gelovigen om de moed niet te verliezen vanwege zijn situatie. Al deze omstandigheden hebben immers alles te maken met hun heerlijkheid; met de rijkdom van hun positie in Jezus Christus, onze Heere.

Wij, leden van het lichaam van Christus anno 2011, beleven de situatie rondom Paulus' gevangenschap niet zo als men dat toen beleefde. Maar nog steeds geldt dat er rondom de uitleg en de uitleving van de boodschap van dit geheimenis strijd ontstaat. Het zicht op deze rijke genade van God is bijzonder in het nadeel van de vijand, die Gods ordening in alle 'deelplannen' graag wil mixen, zodat mensen niet tot de geestelijke bestemming en de 'wandel' komen die God voor hen heeft voorbereid (Ef.2:10; 4:1).

En daarom mogen ook deze laatste verzen een aansporing en bemoediging voor ons zijn.